Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК / UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 29. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 6. лютого, 1922. VOL. XXX. No. 29. Jersey City, N. J., Monday, February 6, 1922. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

КОНФЕРЕНЦІЯ КІНЧИТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Конференція для зменчення морських зорyжень та справ Далекого Сходу покінчиться у понеділок. Закінчуть її, як починали, промовою президента Гардинґа, по котрій наступить урочисте підписанне межинародних договорів, на котрі згодилися представлені на конференції держави.

Тоді будуть підписані передусім угода щодо величини военних фльот, угода щодо вживання утрійного ґазу у війні, угода про підводні лодки та ріжні договори, відносячі ся до Китаю. В суботу відбудеться ще одно повне засіданне конференції, щоби вислухати та передебатувати остаточний начерк двох договорів в справі Китаю. В суботу також мають застановитися над тим, в який спосіб виключити властиві японські острови з договору про ґарантію японських посілостий на Тихому Океані. Дуже можливо, що се буде зроблено при помочи осібного договору.

Як лише договори будуть підписані державними представниками, президент Гардинґ зараз буде обовязаний вислати їх до американського сенату до потвердження згідно з постановою американської конституції. Президент Ґардинґ мав обіцяти вислати їх до сенату ще того самого тижня, коли вони будуть принятї другими державами.

ПРОПОЗИЦІЯ ОБНИЖИТИ ЧИСЛО АМЕРИКАНСЬКИХ ОФІЦИРІВ.

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Сенатор Водсверт, голова сенатового комітету вніс нині в сенаті законопроект, щоби число офіцирів в американській армії обнижити з 17,000 на 12,234.

Як каже самий внескодавець, законопроект уже був переглянений і одобрений військовими знатоками, а передовсім головою ґенерального штабу, ґенералом Першінґом, та міністром війни Віксом. При зменчуванню числа офіцирів буде даватися першенство щодо покидання армії тим, що хочуть покинути; доперва як сих не стане, будуть відсилати з армії, даючи їм за се відповідне відшкодовання.

Основа сього зменчення офіцирського стану є фінансова; уряд старається зменчити свої видатки на армію.

ЛАГОДЯТЬСЯ РОЗБИРАТИ КОРАБЛІ.

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Президент Гардинґ казав предложити собі дані про поступаючу тепер будову нових американських военних кораблів, які малиби бути розібрані після угоди з Англією, Японом, Францією та Італією. Уряд мав дати до зрозуміння, що він зараз здержить дальшу будову сих кораблів, але уже побудованих, а призначених на розібранне, не буде розбирати так довго, доки сенат не потвердить сього договору.

КЛОПОТИ З ІМЕНОВАННЄМ КЕНІОНА СУДДЕЮ.

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Проти іменовання сенатора Кеніона суддею федерального суду в так званім осьмім окрузї повстае поважна опозиція.

Вона підносить проти іменовання закиди неконституційности, вказуючи на заборону американської конституції, щоби сенатор або конґресмен був іменований в час сповнювання свого обовязку, на котрий він вибраний, на якийсь уряд, котрий був установлений або котрому приходи були установлені підчас його пословання. Проти Кеніона підносять, що за його сповнювання обовязків сенатора піднесено пенсію суддів з 7,000 долярів на 8,500.

Сенатора Кеніона іменовано суддею на те, щоби так званий фармерський бльок позбавити провідника. Закиди неконституційности його іменовання пригадують справу помершого недавно Нокса, котрий був свого часу іменований тодішним президентом Тефтом на уряд секретаря стану, хоч він був тоді в сенаті, як сей ухвалював піднести пенсію секретаря стану з 8,000 долярів на 12,000. І тоді також счинилася була буря проти іменовання Нокса, але се на ніщо не здалося. Тому сподіються, що й сим разом опозиція проти іменовання Кеніона суддею нічого не вдіє.

ВНЕСЕННЄ НА ЗАВЕДЕННЄ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ЗНОСИН З ІРЛЯНДІЄЮ.

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Конґресмен Джан В. Рейні, демократ з Илинойс, вніс в палаті послів резолюцію, щоби Злучені Держави іменували амбасадора та посла до Ірляндії. На сю справу має бути визначена сума 50,000 долярів річно. Внесенне відослано до комітету для заграничних справ.

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ВОЄННІ ДОВГИ ВІДОСЛАНИЙ ДО ГАРДИНГА.

ВАШІНҐТОН, 3. лютого. — Палата послів приняла нині без змін принятий недавно сенатом законопроект про заграничні довги, після котрого комітет з пятьох людий, іменований президентом за згодою сенату, має занятися переговорами з довжними державами щодо звороту довгів, устаноследня часу та відсотків заплати. Законопроект переслано зараз до президента Гардинга до підпису. Хоч законопроект ріжниться значно від проекту уряду, мимо сього Гардинґ мав

ЗНОВ ДЕБАТА НАД СПРАВОЮ НЮБЕРІ.

Вашінґтон, 2. лютого. Справа сенатора Нюбері виникнула нині знов в сенаті, коли сенатор Спенсер з Мезуре, виголосив промову проти непризнавання сенаторського місця Нюбері.

Сенатор Спенсер заявив, що відкинення Нюбері зі сенату булоби таким ударом для його сумління, що навіть про се думати не хоче. Говорячи про промову сенатора Ріда, котрий кілька днів виступив з критикою тому сенату за голосованнє за Нюбері, Спенсер заявив, що острі слова, яких уживав Рід, не можуть заступити фактів у сенаті.

ІНФЛЮЕНЦА В НЮ ЙОРКУ.

Департамент здоровля міста Ню Йорку доніс в четвер, що в четвер, що йому донесено про 859 случаїв інфлюенци. В середу було їх 1,052. Случаїв смерти від інфлюенци було 8, а від запалення легень 66. Др. Ковпленд, начальник департаменту, заявив, що міський уряд здоровля роздае за дурно лікарам серум до щіплення проти запалення, та що в кількох шпиталях можна нащепитися за дурно.

ВИКОНАННЄ КАРИ СМЕРТИ НА ДВОХ УБИЙНИКІВ.

В стейтовій нюйорській тюрмі в Осінінґ („Сінґ-Сінґ") виконано в четвер в ночі вирок смерти на двох людях, котрих засуджено на смерть за те, що підчас крадежі допустилися убийства. Один з них називався Ґері Ґивнер, і мав 25 літ, другий Флойд Словер і мав 26 літ. Йдучи на електричне крісло в супроводі рабина, перший з них заявив, що він не винуватий, бо людина, котра допустилася убийства, находиться на свободі. І тут він подав імя сього чоловіка. Другий засудженець не сказав нічого урядовому свідкови трачення.

КАРЕЛЬСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

Як повідомляють з Ґелсінґфорсу, столиці Фінляндії, Карельці знову заняли Костамус на південь від Пороярви, наслідком чого їх становище покращало. „Красная Ґазета" обраховує матеріяльні шкоди Росіян на 1,300,000 рублів золотом. Карельці захопили, між иншим, 400,000 тон збіжа, 270.-000 кілогр. мяса, та 16,000 кільоґр. цукру. Місцевість Улага звільнено большевиків. В тих місцях, де були большевики, становище населення дуже тяжке. Коний забрано і все чоловіче населенне вивезено на примусові роботи.

РОЗВАЖУЮТЬ ЗАСУДЖЕНЦІВ ВЕСЕЛИМИ РУХОМИМИ ОБРАЗКАМИ.

В так званих смертних казнях в стейтовій нюйорській тюрмі Сінґ-Сінґ (в Осінінґ) жде смертельної кари 23 засудженців. Двох з них мало піти на смерть в середу пополудни. Щоби розважити її їх і других засудженців, на котрих вістка про виконуванне кари смерти мусить зробити глибоке вражінне, заряд вязниці зарядив урядити на коритари вязниці перед їх комнатками видовище рухомих образків. На коритари, ведучім межи рядами келій, завішено невеличке полотно для викидання рухомих образків, подароване одним визначним актором рухомих образків; один вязничний сторож обертав машинку; на екрані через пів години ішла весела комедія, котрій приглядалися засудженці стоячи коло дверий своїх келій. Властитель рухомого образка показав наперед цілий образець начальникови тюрми, щоби сей заявив, чи образець надається для його цілий; він каже, що він не мав на думці розвеселювати вязників, але відвернути їх увагу хоч на часок від думки про смертельну кару.

ПУБЛИЧНИЙ ДОВГ АМЕРИКИ ЗМЕНЧАЄТЬСЯ

Департамент скарбу подає до публичного відома; що публичний довг Америки зменшився за місяць січень о 50 міліонів долярів.

СКІЛЬКИ ЗІБРАНО БОЛЬШЕВИКАМ ХЛІБА

Московська большевицька ґазета „Беднота" (Ч. 1080) повідомляє: На 19 падолиста, 1921, по всій Російській Соціялістичній Федеративній Советській Республиці, включаючи й автономні республіки, зібрано 13,329,063 пуда хліба".

БОЛЬШЕВИЦЬКА ОПІКА НАД ДІТЬМИ.

Київська большевицька ґазета „Вісти" повідомляє що становище в Царицинській ґубернії гіршає щодня. Комісія допомоги голодним не має жадних засобів, щоб забезпечити навіть дитячі будинки. В дитячому будинку на стації Раздорожній Уст-Медведенського округа діти не одержують харчів протягом 5 днів. Деякі діти, шукаючи їди, дійшли з притулку. Більшість населення годується котами, падлом.

КОМІСАР РАКОВСЬКИЙ ГОВОРИТЬ ПРО УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗНОСИНИ.

БЕРЛІН, 3. лютого. — Крісто Раковський, румунський соціяліст, котрий тепер є премієром України, прибув сюди, по дорозі на конференцію в Ґенуї, навязати тіснійші дипльоматичні і торговельні зносини між Україною і Німеччиною.

З Румуном Раковським приїхав Поляк Воровський, котрий також їде на ґенуенську конференцію.

ВИБОРИ РОСІЙСЬКОГО ЦАРЯ,

БЕРЛІН, 3. лютого. — Завтра буде тут зїзд російських монархістів з цілої Европи для вибору царя.

Вони сподіваються привернення династії Романових в короткому часі.

Є двох кандидатів, великий князь Дмитро Павлович і великий князь Кирило Владимірович. Кирило не хоче приняти джабу, бо не дають ще пейди.

БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ СКАСУВАТИ „ЧЕКА"

МОСКВА, столиця Московщини, 3. лютого. — Большевицькі комісари заявляють, що в короткому часі буде скасована „чека" („чрезвичайка"; то є надзвичайна комісія для поборювання „контр-революції").

РАКОВСЬКИЙ НЕ МОЖЕ „ПОЗВОЛИТИ" ГРУШЕВСЬКОМУ НА ЙОГО ПОЛІТИКУ.

Раковський у своїй промові на „всеукраїнському" зїзді Советів заявив про ґрупу соціялістів-революціонерів М. Грушевського отак:

„Недавно партія українських соціялістів-революціонерів прислала до нас свого післанця Чечеля для переговорів про амнестію і леґалізацію їх партії. Ми вказали їм, що хоч не маємо підстав не вірити в їх „іскреннеє раскаяніе", однак, зважаючи на те, що політика їх, по заяві їх же лідерів, до сього часу була цілковитою помилкою, ми покищо не вважаємо можливим допустити їх для провадження дальших помилок на советській Україні. Яко окремих „работніков" ми, розуміється, всіх їх згодні допустити в советську Україну. Не дивлячись на нашу відповідь, професор Ґрушевський у своїй закордонній часописі пише статті, в котрих доводить, що всякий виступ проти „рабоче-крестьянской" влади на Україні є „контр-революційний виступ".

СТРАШНИЙ ГОЛОД НА УКРАЇНІ ПІД ВЛАДОЮ МОСКОВСЬКИХ НАЇЗНИКІВ

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 14. січня. — Большевицьке радіо з Харкова приносить тривожні вісти про голод на Україні.

В Запорожській губернії (Катеринославщині), яка перше не знала чорного хліба і вивозила через чорноморські пристані міліони пудів зерна заграницю, находиться в страшному положенню.

Урожай збіжа й овочів загинув. Худоба вибита. Люди їдять кінське мясо.

Самі большевики заявляють, що положенне на Запорожу гірше як в Приволжі.

400,000 осіб на Запорожу потребує сейчас помочі.

Також частина Херсонської губернії захоплена голоднечею. В 20 волостях сеї губернії записано 100,000 голодуючих; а ще не одержано звітів з 30 волостий.

УКРАЇНА КУПУЄ ЗА ДВА МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ ЗБІЖА І ПОЖИВИ В АМЕРИЦІ.

ЛОНДОН, 3. лютого. — Сьогодня підписав Леонід Красін, большевицький комісар торговлі в імени України, умову з д-ром Волтером Л. Бравном, представником Американської Запомогової Орґанізації, на підставі якої правительство України має заплатити 2 міліони долярів в золоті за збіже і поживу з Америки.

В умові сказано, що всі товари мають бути закуплені в Америці на підставі замовлень представника українського уряду в Лондоні.

МОСКОВСЬКІ НАЇЗНИКИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ НА УКРАЇНІ ГОРОЖАН, ЩО ОБСТОЮЮТЬ САМОСТІЙНІСТЬ РІДНОГО КРАЮ.

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 14. січня. — Харківська большевицька ґазета „Пролетарій" з 6. січня, 1922, доносить, що у Винниці, на Поділлі, тамошня большевицька „губчека" (ґуберніяльна надзвичайна комісія для давлення „протиреволюції) розбила на території Поділля петлюрівські організації під назвою „Союз Визволення України", які працювали підпольно в проскурівському і латичівському повіті і мали метою викликати на Поділлі повстанне проти большевицької влади.

Арештовано 70 осіб, з котрих 60 діяльних членів організації розстріляно. Десяти особам, а в сьому числі 6 безіменним женщинам, перемінено кару смерти на вязнення в концентраційних таборах.

СПРАВА МІЖНАРОДНЬОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В ҐЕНУЇ.

ЛОНДОН, 3. лютого. — В тутешніх дипльоматичних і політичних кругах заявляють, що Анґлія противиться відкладанню реченця міжнародньої господарської конференції в Ґенуї.

Про вигляди конференції говорять, що на ній панувати-ме політика, бо поки нема мира в Европі й усталених границь деяких держав, поти не можна поважно забиратись до економічної відбудови Европи.

ВИБОРИ РИМСЬКОГО ПАПИ.

РИМ, столиця Італії, 3. лютого. — Сьогодня віддали кардонали в Сикстинській каплиці 4 балоти ,але не вибрали наслідника Венедикта XV. Треба ще бодай два дні для довершення вибору.

ПЕТЛЮРА ТАКИ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 17. січня. (Вл. кор. „Свободи"). — Німецька часопись „Теґліхе Рундшав" повідомляє, що, не зважаючи на всі спростовання з української і польської сторони, Петлюра ще й тепер є в Польщі.

Живе він в Тарнові під іменем Семена Полтавченка й одержує від Пілсудського що-місячно по три міліони польських марок. На ці гроші він утримує себе й коло 30 своїх прихильників.

Для охорони Петлюри сформовано особливу варту силою в 24 душі.

ПОЛЬЩА „ЗВИВАЄ" ПРАВИТЕЛЬСТВО ПЕТЛЮРИ.

ЛЬВІВ, 11. січня. — Тутешня жидівська часопись „Таґблят" повідомляє, що польське правительство звинуло цілком правительство Петлюри і відправило його урядовців з маленькою грошевою оплатою.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАПРОШУЮТЬ ДО СВОЄЇ УРЯДОВОЇ СЛУЖБИ БУВШИХ ЦАРСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 11. січня. — Тутешнє Славянське Бюро доносить:

Большевицький комісар заграничних справ Юрій Чічерін займається тепер притяганнем царських дипльоматів на совєтську службу.

В запрошеннях, які він розсилає, він вказує на те, що треба конче, аби досвідні дипльомати піддержали значінне Росії заграницею.

Большевики сподіваються „сензаційного" повороту до служби царських дипльоматів, за прикладом царського ґенерала Слащева, котрий пійшов на службу большевиків.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим подається до загального відома, що Екзекутива У. Н. Союза, в увзглядненню численних домагань урядників відділових, з огляду на усталений звичай по відділах У. Н. Союза, в цій порі року приймати нових членів до організації за зменшену ціну вступного, ухвалила, що в місяцях СІЧНИ і ЛЮТІМ 1922 року буде прийматися НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА ЗА ОПЛАТОЮ ТІЛЬКО 50 ЦЕНТІВ. ВСТУПНОГО.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рекорд. секретар.

Дано в Джерзи Сіти, Н. Дж. 28 грудня 1921 р.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД НЬОГО

До дня 15. марта сього року мають всі горожани та всі замешкалі в Злучених Державах чужинці предложити до податкових урядів податкові звіти з приходів. До сього зобовязаний кождий нежонатий, що має чистого доходу понад 1,000 долярів, кождий жонатий, що живе зі своєю родиною, як має понад 2,000 долярів, або понад 5,000 долярів всего приходу. Рапорт треба подати на спеціяльних блянкетах, які можна дістати в податкових урядах („колекторс оф інтернел ревіню" або їх філіях, „бренчах").

Як попереднього року, так і сього року обовязок предложити податковий спис ще не потягає зі собою в кождім случаю обовязку плачення податку. В певних случаях мешканець Злучених Держав обовязаний предложити свій податковий аркуш, але від податку може бути звільнений. Сьогорічне звільнення виглядає троха інакше, як виглядало попередного року. Після тамтого закона кождий батько родини, живучий зі своєю ріднею, а маючий до 5,000 долярів чистого доходу, мав право відписати собі податок від 2,000 долярів. Після сьогорічного закона такий податковець звільнений від плачення податку від 2,500 долярів. Кромі сього за кожду малолітну особу, належачу до його рідні та удержувану батьком родини, йому належиться звільнення від 400 долярів (не від 200 долярів, як було минувшого року). Значить, батько родини, який удержує одну дитину, буде звільнений від 2,900 долярів; держуючий двоє дітий від 3,300 долярів; батько з трома дітьми від 3,700 долярів, і т. д.

Податок також обчисляється інакше, як попередного року. Він виносить 4 процент від перших чотирох тисяч понад увільнення. Се значить, за кожду сотку понад суму, вільну від оподаткования, треба заплатити 4 доляри податку. Як хто має понад суму вільну від податку дохід висший від чотирох тисяч, то від сьої суми понад 4,000 долярів платить 8 процент податку, себто по 8 долярів від кождої сотки. Се значить, батько з одною дитиною та 3,000 долярів чистого доходу заплатить 4 доляри, такий самий з доходом 3,100 долярів заплатить 8 долярів, з доходом 3,200 долярів 12 долярів; батько з двома дітьми буде платити податок доперва від того доходу, що перевисшає 3,300 долярів, і то від доходу 3,400 долярів 4 доляри, від доходу 3,500 долярів 8 долярів і т. д.; батько з трома дітьми буде платити доперва від суми понад 3,700 долярів, і то: від 3,800 долярів 4 доляри, від 3,900 долярів 8, а від 4,000 долярів чистого доходу 12 долярів.

ЦІКАВИЙ ДОКУМЕНТ.

Недавно писали ми у „Свободі", що польські наїзники скофіскували в львівському дневнику „Вперед" з 3. січня с. р. статейку п. з. „Цікавий документ", лишаючи тільки заголовок статті.

Тепер один Українець з Монесен, Па., прислав нам несконфіскований примірник „Впереду" з 3. січня, 1922, з якого отсе передруковуємо сей сконфіскований „цікавий документ".

Він звучить:

Województwo Stanisławowskie. Wydział prezydjalny.
Stanisławów, dnia 1. XII. 1921. L. 208.
Działalność polityczna ks. Metropolity Szeptyckiego.
Do wszystkich panów starostów.

Poseł polski przy stolicy Apostolskiej zwrócił się za pośrednictwem Min. Spraw zagranicznych do min. Spraw wewn. z prośbą o zarządzenie zebrania materjałów inkryminujących antypaństwową działalność ks. Metropolity Szeptyckiego oraz dowodów wykazujących, że w czasie inwazji rosyjskiej w. r. 1914—1915 kler ruski wschodnio galicyjski okazywał się łatwo przystępnym do propagandy prawosławnej. Wskutek reskryptu Min. Spraw. Wewn. z dnia 15. II. 1921 L. P. B. B. 1989 zechce Pan Starosta zająć się osobiście natychmiast zebraniem odnośnego materjału w obrębie tamtejszego powiatu i przedłożyć mi w najkrótszym czasie. Naturalnie należy przy tem postępować z największą ostrożnością by omawiana akcja nie dostała się do wiadomości sfer niepowołanych. Należy zebrać i przedłożyć tylko fakta ścisłe, których prawdziwość mogłyby stwiedzić osoby ze wszech miar wiarygodne, a nie oparte na ogólnikowych twierdzeniach i pogłoskach. Dla oświetlenia właściwego charakteru rozpolitykowanego kleru ruskiego zależy Poselstwu Polskiemu też na zebraniu materjałów z okresu zamachu ukraińskiego w. r. 1918—19, odźwierciadlających ówczesny nastrój i stanowisko duchowieństwa ruskiego w stosunku do ludności polskiej, odnoszenie się tego duchowieństwa do kapłanów polskich i obrządku rzym. kat., jak również odnoszenie się władz cywilnych i wojskowych do księży polskich i kościołów, szczególnie o ileby stosowano ze strony tych władz akty gwałtu i terroru. Należy też zwrócić uwagę na wypadki internowanych Polaków, oraz czy przy stosowanych utrapieniach fizycznych umożliwiano internowanym korzystanie z pociech religijnych, zwłaszcza in art culomortis. Zbadać również należy, czy władze ukraińskie, a zwłaszcza których członkami lub reprezentantami byli księża ukraińscy, zezwalały ludności polskiej na swobodne wykonywanie praktyk religijnych w swoim obrządku, jakie były objawy nienawiści do ludności polskiej ze strony tych władz i agitacji tak ze strony kleru ukraińskiego i władz ukraińskich wśród ludności polskiej za zmianę obrządku, oraz czy i jakie formy presji czy też podstępu były przy tem stosowane.

Ważnym bardzo materjałem byłyby wrogie ludności polskiej lub obrządkowi rzym. kat. ennuncjacje kleru ukraińskiego, czy to w formie kazań czy w formie piśemnych cyrkularzy, czy też pisanych przez księży ruskich artykułów dziennikarskich. Wogóle pożądane są wszelkie materjały, wykazujące pozytywnie działalność kleru ruskiego — wrogą dla ludności, księży i kościołów polskich. Wreszcie należy zwrócić uwagę czy i jakie kroki przedsięwzięły władze duchowne ruskie po zlikwidowaniu walki i uspokojeniu kraju, dla podniesienia podupadłej w czasie wojny pobożności i moralności ludu.

Wojewoda Jurystowski, mp.

• • •

Сей дійсно цікавий документ показує, як польські наїзники бояться діяльности митрополита Шептицького заграницею.

Польський посол при папській столиці у Ватикані звертається через польське міністерство заграничних справ до польського міністерства внутрішніх справ у Варшаві, а се до „малопольських" „воєводуф", щоби зібрали матеріяли про діяльність митрополита проти польського „паньства" (держави), а також про „українські надужиття" і т. д.

Польща бачить, що вона тратить повагу заграницею, а від часу гостини митрополита в Римі стратила повагу в управі католицької церкви. Довідався про се польський посол при Ватикані і хоче „боронити" Польщу клеветами на Українців.

Він не може збити того, що Українці говорять про польські злочини і розбої в українській Галичині, але хоче бодай відімститись на Українцях і зібравши „рапорти" славетних польських старостів, хоче се предложити в Римі для „протиобжалування" Українців.

Се вже Ляхам не вдасться, бо своїми злочинами вони закасували навіть злочини турецькі проти Вірменів. І тих злочинів є тілько, що вони вже ніколи і ніде з них не змиються.

Треба тільки, аби Українці як слід і де слід факти польських розбоїв використали.

А також, коли вміють видістати „окульнікі" „малопольських" „воєводуф", повинні і їх використати.

„ІНФАМІЯ НА ПІВНОЧІ".

Дотепи Лойда Джорджа. — „Інфамія на Сході та інфамія на півночі". — Де коня кують... — Душогуби поміч собою. — Пролетарська солідарність. — Смерть „товариша".

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Я не знаю в українській мові такого слова, яке точно передавало би суть англійського „infamy". Підлота? Не те. Безличність? Знов не те. Гидота? Бридота? Ні, ці слова не передають того почуття відрази, огиди й разом з тим певного страху, що лежить в англійськім „infamy". Що робити, така вже наша українська мова чемна, що лайливих слів у ній меньше, ніж у всякій іншій. Доводиться лишити чужу „інфамію", тим більше, що в Галичині, здається, вона вже трохи прищепилася.

Що-ж то за історія з тою інфамією? Цим приємним словом схарактеризував Лойд Джордж на конференції в Каннах своїх завтрішних сусідів за зеленим столом — російських большевиків. Його промова про большевиків взагалі була високим зразком дотепности й щирости. До війни навіть подумати не можна було-б про щось подібне. Але нині звичаї змінились, стали простійшими й брутальнійшими.

Лойд Джордж почав з того, що назвав большевиків убийниками і душогубами. Але це було сказано зовсім не для того, щоб когонебудь образити, чи щоб показати, що з большевиками не треба розмовляти. Навпаки: хоч вони розбійники й душогуби, — але інтерес є інтерес.

„Я знаю про умови, заключені в Парижі навіть з убийниками Вірменів, — приязно усміхаючись сказав Лойд Джордж, натякаючи цим на французьку умову з Кемалістами. — „Я памятаю, — казав він далі, ще приязнійше всміхаючись, — як представники Туреччини самі признавались, що вони забили, пограбували й замучили міліони Вірменів-християн. Проте мені відомі уряди, що не побоялись заключити умову з урядом, який брав таку видатну участь у тих душогубствах і насильствах".

Сказавши ці приємні для Франції слова, великий муж зараз соолдко додав: „Я нікого не хочу обвинувачувати. Я хочу тільки сказати, що колиб ми, заки подамо руку урядам на півночі, сході, півдні й заході, оглядались на те, чи вони мають чисті руки, то на світі не можна було-б робити ніяких інтересів. Я бачив представників таких урядів у Парижі й Лондоні, і ми всі з ними стрічалися й обмірковували з ними справи. Чому? Бо ми собі казали: „Треба завести спокій і не можна вдаватись у такі питання"...

Закінчив Лойд Джордж ще краще, ніж почав. „Ви можете сказати, — промовив він, — що кождий уряд, винний у злочинствах проти цивілізації, викреслюється нами з лісти. Таку позицію ми всі можемо заняти. Але **не можна, вітаючи правою рукою одного душогуба, тримати ліву руку за спиною, коли другий душогуб і собі подає нам руку. Не можна добитись успіхів, стискаючи руку інфамії на сході й відмовляючися подати руку такійсамій інфамії на півночі"...**

• • •

Золоті слова, варті того, щоб їх вибити на памятнику Лойдови Джорджеви! Такий памятник вже поставлено в якімось англійськім місточку, але тоді Лойд Джордж ще не був сказав цих своїх історичних слів. Можна сподіватись, що тепер помилку буде справлено.

Коли такий великий муж — найбільший політичний діяч нашого часу, як його називають всюди — так цинічно і безсоромно викриває хижацьку природу сучасної політики великих держав, то меньшим рибкам, як, прим., **Італії**, навіть за зле не можна брати, коли вони подають обидві руки „інфамії на півночі". Сказано: де коня кують, там жаба ногу підставляє...

Італія мала заключити торговельну умову з большевиками. Але міністр закордовнних справ Делла Торретта, який був італійським амбасадором у Петербурзі і знає з власного досвіду, хто такі большевики, зволікався з цею справою. Тоді в парляменті счинився шум. Як? Німці, Англійці, Американці, Японці і навіть Французи захоплюють російські „богатства", а Італія може нічого не дістати?! І довелось негайно заключити торговельну умову, бо інакше цілий кабінет Бономі пійшов би на покій.

Підчас дебати в парляменті вияснилось, що Італія найбільше точить зуби на Україну, особливож на Донецький басейн з його несчислимими запасами руди й вугілля. Радикальний посол інжинір Тофані поставив кропку над і, сказавши:

— Італія мусить забезпечити за собою право кинути на територію Донбаса потік своеї еміграції. Там знайдеться місце для двох чи трох міліонів італійських робітників і селян!

Як бачите, про душогубів тут вже й мови немає. Просто ставиться питаннє: що можна здерти, скільки можна загарбати?

• • •

А „інфамія на півночі", наче для того, щоб показати, що Лойд Джордж дійсно мав рацію, поставивши її поруч з інфамією на сході, вислала до **Анґори** посла від „советської України", команданта „української" червоної армії Фрунзе, щоб заключити українсько-турецький союз. Сам **Кемал-паша** післав з цього приводу до Москви (звичайно, не до Харкова) ентуазіястичну телеґраму, яку з неменьшим ентузіязмом передруковують большевицькі часописі. „Я вважаю своїм обовязком сказати, — пише Кемал, — що та цінна солібдарність, яка звязує обидві наші держави, являється могутньою силой і служить найкращою ґарантією для осягнення поставлених нами цілий". Ну, щеб так! Такий тісний **союз двох інфамій,** — яка сила встоїть перед ним?

• • •

„Інфамія на півночі" дала цими днями ще один доказ, що вона тепер остаточно орієнтується на... душогубство. Пора голосних фраз минулася! Коли **на зїзді німецької незалежної соціялістичної партії** в Липску було винесено резолюцію протесту проти большевицьких знущань над арештованими російськими соціялістами й ту резолюцію передано советському посольству в Берліні, щоб воно її переслало до Москви, — посольство того-ж дня повернуло резолюцію назад, написавши на ній: **„советське заступництво — не почта й не телеґраф. З Росією є нормальне почтове й телеґрафічне сполученне".** Довідавшись про це, соціялістичний зїзд вибухнув криками: „нечувано!", а партійний провідник Криспін сказав: **„Ця відповідь є ударом просто в лице міжнародній пролетарській солідарности".**

• • •

На це „інфамія на півночі" певно тільки всміхнеться. Що їй тепер „міжнародня пролетарська солідарність", коли її кличуть до спільних нарад правдиві господарі сучасного світу — політичні наймити міжнародного капіталу! За конференцію в Ґенуї чи в Лондоні й за визнаннє з боку великих держав можна віддати не те що „міжнародню пролетарську солідарність", а цілого маркса з Енґельсом та іншими соціялістичними „святими" напридачу.

• • •

Он большевики вже й слово **„товариш"** перестали вживати в міжнародніх зносинах. Закордонні большевицькі ґазети вже не пишуть більше „товариш Ленін", „товариш Троцький", „товариш Красін", а „В. І. Ленін", „Л. Б. Троцький", „Л. Б. Красін", або навіть **„горожанин Ленін"**, як в офіціяльній советській відповіді на запросини до участи в ґенуенській конференції. Що то, мовляли, за свинські фамілярности? То не то-що або аби-що, а он-що! Смирно стояти перед начальством!

„Інфамія на півночі" починає показувати своє правдиве обличе.

Берлін, 12. січня, 1922.

Радянин.

ДЕВЯТИЙ ЬОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНҐРЕС У МОСКВІ.

(Переповіджена кореспонденція „Свободи").

Цего конґресу очікували в Европі з далеко більшою увагою, ніж усіх попередних. Бо всім буржуазним державам важно було довідатися, чи зїзд „советів" похвалить нову політику Леніна, чи ні.

Зїзд тревав повний тиждень (сім днів) і відбував по два засідання що дня. Він знайшов компроміс (згоду, посередну лінію) між урядовою політикою й партійною доктриною комуністів. Супроти цього новий курс політики Леніна одержав одобреннє й політика його піде дальше в тім напрямі, якого хоче Ленін.

Оріґінальна кореспонденція з Москви, поміщена в „Н. Фр. Пресее" робить такі замітки про цей большевицький зїзд.

Росією править обсолютно комуністична партія, яка заняла місце царської влади. Вона зі своїм ½ міліоном членів становить маленьку меншість населення, одначе має в своїх руках державний апарат.

Цей її конґрес складався з близько двох тисячів делеґатів (ддокладно з 1.991), з котрих 1.631 мали право голосувати. З тих 1.631 осіб було 1.522 комуністів, а 109 некомуністів. Червона армія мала 76 делеґатів. З 360 делеґатів, які мали тільки дорадчий голос, було 328 комуністів. Між некомуністами були: 1 соціял-революціонер, 1 представник жидівської робітничої партії (сіоністичної) й 1 представник секти молоканів, — решта безпартійні.

Цікаво, що соціял-революціонерам дали дозвіл відбути свій партійний зїзд з кінцем січня й видавати двотижневик „Народ". Буде це друга спроба, допустити партію соціял-революціонерів до голосу (перша подібна спроба скінчилася на нічім). Друга ще важніща спроба нового курсу політики комуністів полягає на тім, що вони **поширили „Центральний Исполнительний Комітет" до 300 членів і допустили до нього 40 (сорок) безпартійних селян.** Цей комітет буде збиратися на засідання три рази в рік. Він представляти-ме щось в роді малого парляменту, розуміється, вибраного **не** демократичним способом. В цій спробі можна добачити **зміну дотеперішнього державного устрою.** Що з того вийде і чи взагалі щось з того вийде, годі предвидіти. Багато залежати-ме від того, як цей комітет працювати-ме й чи будуть у нім спритні політики.

Наради конґресу оберталися головно коло справ господарських, передовсім селянських і промислових. Багато уваги присвячено справі сільських кооперативів і справі голоду. Російський представник Крестінський приїхав з Берліна, щоби пояснити справу державних фінансів і буджету.

Троцький реферував про червону армію: Вже попередний конґрес ухвалив зменшити ефективний стан червоної армії. Цеї ухвали не виконав уряд зараз, бо міжнародне становище було непевне. Червона армія мала в часі своеї найбільшої сили 5.300,000 людий, тепер має 1,595,000, з чого боевич частин 1,370,000 (95 бригад піхоти й 49 бригад кавалерії). Становище її—говорив Троцький — ще й тепер важке. Війни нема й про армію забувають: вона не має ні відповідного харчу ні одягу. Тому й не може вона вповні віддатися свому мировому завданню: вправлятися до війни. Хоч яка біда у нас, але на армію можна би більше видавати. — Склад червоної армії доволі сорокатий: вона зложена з робітників, селян, бувших офіцирів і підстаршин як також зі старих передвоєнних команд активної царської армії. **В листопаді 1921 було 43.4% персоналу КОМАНД червоної армії без спеціяльної військової освіти.** Хоч зі становища активної армії це слабий її бік, але ми горді на цей процент! Бо ці неосвічені команданти це правдиві робітники й селяни, червоні офіцири революції. Давних підстарших є 13%, давних активних офіцирів 5%, давних військових урядовців 6%, червоних старшин, які скінчили школу 10%, офіцирів з часів великої війни 22%. Старі офіцири царської армії були нам потрібні, бо вони вчили нас. Але й від нас вони також училися. — Що до суспільного походження то 67.3% червоноармейців з селян, 12% з робітництва, решта з инших слоїв. Комуністів в армії 10½, в команді було до недавна 20%, тепер ще більше. Команданти й комісарі живуть лучше ніж прості салдати. Бо прості тільки якийсь час служать в армії, а ті присвячують армії все своє життя. — В політичній частині своеї промови звернувся Троцький остро проти Румунії, Польщі, Фінляндії й Японії, закидаючи їм, що дальше піддержують на своїх територіях білоґвардейські банди. Троцький показував це на великій карті. Фінляндії загрозив, кажучи, що шлях з Петроґраду до Гельсінфорсу коротший ніж навпаки. Бесіді Троцького весь час прислухувалися в льожах представники чужих держав. „Мир — тільки до певної міри!" — говорив Троцький.

Заповідженого „експозе" Чічеріна, комісаря для заграничних справ, чомусь не виголошено. Замісць нього відчитано тільки „Декларацію про міжнародне положеннє", підписану головою десятого викон. комітету Калішом. Зміст цеї короткої декларації подібний до політичної частини промови Троцького. Він також говорить про мир і про довги і про визнаннє радянської держави.

Про виступ на тім конґресі представників України не маємо тут майже ніяких вісток.

Подав **Др. О. Назарук.**

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ НА ЧУЖИНІ В ЕВРОПІ.

Товариство Української Молодіжи в Ню Йорку, яке існує щойно 2 роки, розвинуло за сей короткий час доволі рухливу і замітну діяльність.

Кромі гуртовання української молодіжи висших і фахових шкіл, се Товариство поклало собі завданнем дбати про поміч для своїх братів земляків, що наслідком ляцького наїзду на українську Галичину мусять вчитися в університетах по чужих краях, а саме: в Чехословаччині, Австрії, Німеччині, Югославії і Франції, а котрі не мають жадних засобів на удержанне.

Товариство Української Молодіжи в Ню Йорку збирає жертви при всяких нагодах, на концертах, представленнях, зборах і т. д., а також і само уладжує вистави, з яких прихід призначує на рґадану ціль.

Досі воно зібрало вже 660 долярів, з яких 560 долярів уже вислало до Европи (до Праги і Відня), а про решту, $99.91 оголошує нині звіт.

Тепер Т. У. М. в Ню Йорку розсилає до знаних йому Українців в Америці циркулярі і просить їх не відмовитись від участи в поратунку для наших найбіднійших студентів на чужині в Европі.

Всі викази жертв і посилок гроший до Европи були оголошені в пресі і таксамо будуть оголошені і будучі жертви та посилки.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ В ЕВРОПІ.

Виказ жертв на підмогу українського студентства на чужині, що вплинули до каси „Товариства Української Молодіжи в Ню Йорку":

Сальдо з послідного звіту, з 20. грудня, 1921	$16.91
Мих. Тарнавський, Ню Йорк	5.00
Від Братства св. Стефана, від. 77 У. Н. С., Йорквил, О.	20.00
о. Н. Підгорецький, Ню Йорк	5.00
о. Олександер Пристай (з мировання), Карнегі, Па.	5.00
Др. Семен Демидчук, Ню Йорк	1.00
о. Йосиф Чаплинський, Перт Емброй, Н. Дж.	3.00
Петро Федорович, Бруклин, Н. Й.	2.00
Ол. Грона, Глен Гед, Л. Ай.	2.00
Михайло Добромильський, Тейлорвил, Ілл.	2.00
Ю. П., Рачестер, Н. Й.	2.00
о. М. Гурянський, Олифант, Па.	5.00
Від Григорія Бардака, Бруклин, Н. Й., з коляди вчасі свят; колядники: Николай Пухаль, М. Баглай, І. Коптюх, Ю. Яринський, І. Кравчук, Г. Бардак	15.00
На річних зборах тов. „Українська Запорожська Січ" в Ню Йорку зложили слідуючі члени: Василь Зюбликевич, Е. Лотоцький, І. Костецький, П. Барила, Т. Качмар, Й. Дмитришин, Николай Старущак, В. Венгер, Ю. Павчак, Г. Головчак, П. Ярема, Д. Вітенко, Т. Ніньовський, Н. Писаровський по $1.00; Іван Семан, Іван Кутний, Йосиф Деревянко і Никола Дорянський по 50 ц. Разом	16.00
Разом	$99.91

Висилайте жертви на адресу касієра: Walter Jarema, 115 Avenue A, New York, N. Y.

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32, T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainisher Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодіжі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю;

на адресу: **Zemelnyj Bank Hipotecznyj, ul. Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи: **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (доляровими дрефтами) треба все посилати **листи** і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей виказ містити-мемо від часу до асу у „Свободі".

Нашиx земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення в их адресах.

СТУДЕНТИ УКРАЇНЦІ В НІМЕЧЧИНІ.

(Письмо до „Свободи" від Управи „Спілки Студентів Українців у Німеччині".)

Дня 5. листопада 1921 р. в помешканню невеличкого льокалю на Кронпринцен Уфер 12, в Берліні, відбулися загальні збори членів Спілки Студентів Українців у Німеччині. Збори займалися вирішеннем многих питань студентського життя. Головна частина зборів це доклад Управи про минулу діяльність Спілки від дня її заснования. Цей доклад дав повну всебічну картину життя наших студентів у Німеччині.

Дня 22. січня 1921 р. невеличкий гурток студентів та українських громадян заклав Спілку студентів, що поставила своїм завданнем „Всебічну допомогу студентам української національности" З перших же днів до Управи зголосилося чимало студентів Українців, переважно бувших вояків армії Бермондта, що інтерновані в таборі Вюнсдорф. Відразу Управа війшла в звязок з У. М. С. А. та одержала згоду на матеріяльну піддержку тих товаришів, що вступили до вищих шкіл. До початку минулого семестру в березні (марті) майже 30 студентів склали іспит у Міністерстві Освіти та відразу вступили до вищих шкіл Берліна. Хоча всі майже одержали стипендії від У. М. С. А., то всеж відчувалася велика потреба в коштах для допомог, позичок, підтримки новоприбуваючих та купівлі одягу. Поміж громадянством було переведено збиранне жертв, яке дало дуже невеличку суму. Для поповнення скарбниці був влаштований концерт, що дав більше 6.000 м. В концерті приймали участь деякі запрошені артисти та хор проф. Турули. З початком семестру Управа за помічю Посольства зорґанізувала курси українознавства, на яких читали лекції Богдан Лепкий, др. Сімович і др. Кузеля. Курси тривали від травня (мая) майже до кінця липня. Крім слухачів студентів лекції відвідувало чимало членів берлінської української кольонії. В червні Управа влаштувала концерт бувшої Республіканської Капелі в помешканню „Студентензаль" У. М. С. А. та там же др. Сімович зробив німецькою мовою доклад „Про українську культуру".

Вже вкінци травня почали прибувати до Берліна поодинокі студенти, головним чином з таборів Польщі. На загальних зборах в перших числах червня було ухвалено прикласти всіх зусиль до витягнення як найбільше товаришів з ріжних таборів та одночасно зробити все можливе для вишукання необхідних для науки засобів. Управа розіслала обіжник у всі місця, де тільки могли бути студенти Українці, в якому крім повних інформацій про умови життя та науки було зазначено, що Спілка чим може, поможе тим, котрі хочуть вступити до вищих шкіл. Одночасно в усі кінці світа розіслано було заклики-меморандуми про поміч студентам. Таких закликів було вислано більше 20 до всіх українських часописів в Америці, до посольства у Вашінґтоні, до Нюйорської Студентської Громади, до посольства в Парижі, Софії, Брюселі, Константинополі, Лондоні, Мюнхені, до комітетів у Франції, Швайцарії, Італії, до уряду в Тарнові та в инші місця. Але тільки п. посол у Голяндії, п. консуль у Ваварії й пані Липовецька з Італії надіслали відповіди разом з пожертвами. Решта лишилася без наслідків. Тимчасом надходили абсолютно з усіх кінців світа зголошення від студентів, що бажали почати науку на зимовому семестрі, і не можна не згадати, що обіжник Управи до студенства в противлежність до закликів про поміч був скрізь почутий. Листи надійшли з Америки, Африки, Сибіру, Прибалтики, Балканів, Австрії, Чехії, Румунії, Польщі та навіть з ріжних місць України. Разом зголосилося більше 150 чоловік. Питанне засобів становилося конче пекучим. Управа почала переговори з поодинокими громадянами, що мешкають у Берліні, і в наслідок переговорів повстав Комітет Допомоги Студентам Українцям у Німеччині, на чолі з Володимиром Винниченком, в складі Богдана Лепкого, Василя Сімовича, Романа Смаль-Стоцького та відпоручника Спілки. „Комітет" перебрав до своїх рук усю запомогову акцію й може йому вдасться осягнути бажані наслідки; покищо зібрані дуже незначні кошти.

Небезпека того, що поза школами можуть лишитися багато десятків студентів, ставала все більшою. Єдиним поратунком лишалася поміч У. М. С. А. і хвалити Бога, ця організаци не лишила без уваги нашу обездолену молодь на саму себе. Після перших же переговорів з секретарем М-ром Еберзоле та приїзду представника „Всесвітнього Християнського Студентського Союза", М-ра Гоффмана, справа матеріяльної помочі вирішилася позитивно. Почалася пора іспитів та приняття. Більше 80 прохань Управа передала У. М. С. А. до Пруського Міністерства Освіти. На іспит зявилися не всі; приблизно коло 15 чоловік не змогли подолати всіх труднощів нелеґальної подорожі й лишилися на старих місцях. Дехто не приїхав з ріжних сторонніх причин (Стефан Федак). З усіх тримавших іспит більш 80% принято до ріжних шкіл. Такий великий відсоток треба завдячувати незмірно великим старанням і клопотам М-ра Еберзоле та значній прихильности до нашого студенства д-ра Реме, референта Міністерства Освіти. Отже тепер, коли поглянути на минуле життє Спілки та її роботу й зробити підсумки, то побачимо слідуюче:

Спілка має 121 членів (89 дійсних і 32 співробітники).

З усеї скількости: берлінський університет 26 (фільозофічний факультет з усіми підвідділами 20, медичний 3, правничий 1, теольоґічний 1, орієнтальний 1); кільський університет 6 (медичний 4, фільозофічний 2); університет у Франкфурті над Меном, фільозофічний факультет 1; університет в Галлє, історично-фільольоґічний 1; вища технічна школа в Шарльотенбурзі 17 (машино-будівельний відділ 6, інжинірно-будівельний 5, хемічний 3, архитектурний 1, корабельно-будівельний 1, гірничий 1); вища технічна школа в Данціґу, машино-будівельний відділ 1; сільсько-господарська школа в Берліні 16, в Бині 1; вища торговельна школа в Берліні 8; художня школа 5; техніка У. М. С. А 3; консерваторія в Липську 2; Етерніе Консерв. 2; приватна музична школа 1; академія мистецтв 1; лісова академія в Ебервальде 1; вища спортова школа 1.

Решта членів спілки, головним чином бувших студентів ріжних російських та австрійських шкіл, уже скінчили якунебудь вищу школу.

Всі студенти, які вчаться, забезпечені матеріяльно У.М.С.А.

Ті відомости, які має Управа, показують, з яких місцевостий походять наші студенти в Німеччині: Київщина 21 (Київ 12, ґуб. 9), Галичина 19, Поділле 11, Полтавщина 8, Чернигівщина 7, Волинь 6, Харківщина 6, Катеринославщина 4, Херсонщина 4, Буковина 4, Петербурґ 4, Донеччина 2, Вороніжчина 1, Холмщина 1, Німеччина 1.

В цих відомостях не показані ті, що перебувають на провінції.

Коли поглянути на соціяльний стан членів Спілки, то побачимо відносну більшість дітий: селян 25, урядовців 15, священиків 10. Далі йдуть діти інжинірів, поміщиків, зелізничників, техніків і лікарів.

По вікови більш усього припадає на роки 1894—1896.

Середний вік можна означити в 25¼. Наймолодший має 17 років, найстарший 51.

Так виглядає студентство наше в Німеччині.

Але щоби цілком скласти повну картину діяльности Спілки, треба згадати ще деякі моменти праці. Весь час Управа стежила за всіми подіями життя наших студентів за кордоном. Навязанне зносин з усіми орґанізаціями, особливо з огляду на необхідність швидкого скликання студентського зізду, було постановлено на перший плян. Крім інформаційних обіжників та поодиноких дописів у ріжні часописі (виставка студентів малярів та инш.) Управа відгукалася на всі події. До Львівської Громади був надісланий лист в час, коли боротьба за університет прийняла найгострійщий зворот; до черновецького студенства надіслано протест проти терору Румунів; післані привитання до зізду Білорусів, білоруських студентів, до комісії по влаштуванню памяти Данте, до сенату вільного університету, встановлено звязок з гуртками студентів на Волині, в Болгарії і в Туреччині. Разом з тим до більших громад весь час писалося про прискоренне справи зізду, але з невідомих причин більша частина листів досі лишається без відповіди. Побіч із зносинами з українськими студентськими орґанізаціями вдалося близько зійтися з великою громадою Болгарів, та більше двох місяців тривають найліпші братні відносини зі Спілкою Студентів чорноморських Німців. Від цеї спілки був отриманий лист, в якому Німці-Українці заявили, що хотять як найблизче стати до українського студентства, щоби в будучности спільно працювати над відновленнем української державности. Найліпшим доказом зазначеного був приїзд представника названих студентів на загальні збори Спілки. Промова Німця-кольоніста, виголошена українською мовою, буде завсіди великою подією в життю нашого студентства.

Нема сумніву, що тепер, коли Спілка виросла, і скількостю і культурно, праця розвинеться ще багато ширше. Та це видно з перших кроків. Загальні збори одноголосно внесли зміну до статута, що членом Спілки може бути кожда особа з закінченою середньою освітою, яка без огляду на політичні переконання стоїть на ґрунті соборности та незалежности України. Конечність цеї зміни надзвичайно велика, бо від нині закритий доступ у Спілку тим особам, які своєю подвійною поведінкою та несталостю лище спромоглися до дискредитації української ідеї.

Орґанізаційно-наукова активність молодих членів Спілки відразу почала виявлятися. Зявились фахові ґуртки: мистецький, технічний і аґрономічний, а слідом за цими ґуртками народилось артистичне товариство, чоловічий хор коло 20 осіб, літературний ґурток та значна бібліотека. Не можна замовчати, що тепер поволи Спілка студентська перетворюється в самий значний центр українського життя в Німеччині. Певний контакт та цілковита солідарність з Українською Громадою в Берліні ще більше сприяють розвоєви Спілки. Але наскільки добре стоїть справа культурно-національна, настільки сумно виглядають матеріяльні відносини. Незначні суми скарбниці прийшли до кінця. Стипендій У. М. С. А. ледви вистарчає (400 марок) на напівголодне життє. Нема змоги дати жадної помочі тим, хто розбутий і роздягнутий. Нема змоги підтримати все те, що мусить грати саму головну ролю в національно-культурному життю. Отже це примушує з радостю витати увагу та цікавість до потреб студенства, проявлені нашим громадянством в останній чай. Хай тільки ця цікавість перейде в справжню реальну громадську широку поміч, бо від цього залежить доля не тільки окремих студентів, але і доля нашої молоді, яка стоїть перед завданнем скінчити науку та вернутись на Україну для великої праці.

Ігор Лоський, голова
Юр. Юфімовський, секр.

ВІДОЗВА „СПІЛКИ СТУДЕНТІВ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ".

(Письмо до „Свободи").

Шановні Товариші!

Ще підчас минулого Всесвітнього Студентського Зізду українські делеґати вирішили для орґанізації центрального представництва українського студентства за кордоном та розвязання многих питань академічних і матеріяльних як найскорше скликати зізд представників усіх орґанізацій нашого студентства, розкиданого по цілому світови. Орґанізаційний комітет, що був тодіж таки обіраний, розіслав відповідного листа і на цьому скінчив свою працю. На нашого листа про негайне скликанне зізду ми одержали повідомленне Празької Громади, що з ріжних причин справа гальмується та що комітет радо відступає ініціятиву нашій Спілці. Час літніх ферій, коли всі були на ріжних роботах, а члени Управи мали багато клопотів з многими десятками новоприбувших студентів, не дав змоги посунути справу, якщо не рахувати кількох нарад та прелімінарних засідань. І лише з хвилею одержання щось два місяці назад листа Празької Громади, в якому висловлювалися думки щодо скликання зізду, питанне стало було знову на порядок денний, тим більще, що празькі товариші згоджувалися негайно скласти потрібну комісію. Від Спілки ми відіслали великого листа, в якому, відповідаючи на запитання, виклали все те, що виробили на своїх нарадах та приватних балачках. Між иншим заявили про свою згоду на скликанне зізду в Данціґу підчас Різдвяних Свят, подали всі точки майбутньої праці зізду та пропонували негайно на рівноправних основах закласти комітет у Празі. Вже більше місяця пройшло, а відповіди нема. Тимчасом потреба зізду остаточно назріла. Наші останні загальні збори дали ново-обіраній Управі катеґоричний наказ зараз почати підготовчу працю до скликання зізду. У виконанню згаданої постанови ми й звертаємося до Вас, Шановні Товариші, цим листом. Ми просимо Вас негайно надіслати до нашої Спілки відомости про свою орґанізацію. У відомостях зазначте: скількість членів Вашої орґанізації, скількість фактично студіюючих, в яких школах та на яких семестрах, територіяльний розподіл, з якої ґубернії чи округа, скількість по вікови та релігії, середний вік, якого року народження, найстарші та наймолодші члени; соціяльний розподіл (скількість дітий селян, урядовців, священиків, учителів та инших); скількість жінок із зазначеннем шкіл, в яких студіюють; скількість тих, що живуть на власні засоби; скількість незаможних та від кого і в якому розмірі мають допомогу, та нарешті подайте загальні міркування й уваги щодо самого зізду.

По одержанню зазначених відомостий від усіх студентських орґанізацій наша Спілка доручить окремій комісії розробити всі матеріяли, виробити схему представництва, розробити програму зізду та зясувати перед відповідними інституціями й особами про можливість скликання зізду в тому місці, за яке висловиться більшість орґанізацій. Зі свого боку наша Спілка за більш відповідне місце скликання зізду вважає Данціґ, до якого зможуть без великих формальних труднощів приїхати делеґати з середньої Европи та Галичини. Всі висліди праці комісії негайно окремим листом будуть надіслані до Вас з пропозицією чи то вислати делеґатів для остаточного зізду, чи на прелімінарну нараду (залежати-ме від вислідів праці комісії).

Беремо на себе сміливість зауважити, Шановні Товариші, що порушене нами питанне дуже важне, та що від того, наскільки добре поставитеся Ви до цеї справи, буде залежати справа орґанізації всього студентства за межами України. Далі відкладати цю справу неможливо; коли ми зараз не зробимо всього потрібного, то будемо примушені признатися, що наша байдужність сильніща від усіх наших стремлінь.

Адреса Спілки: Німеччина. Berlin — Charlottenburg, 2. Goethestr. 67a. Georg Yufimowsky.

З товариським привітом,
Ігор Лоський, гол. Спілки;
Юр. Юфімовський, секр.

Просимо цей лист розповсюдити межи нашим студентством, бо можливо, що далеко не всі орґанізації нам відомі. — Юр. Юфімовський.

Лев Лотоцький.

НІЧ.

поема-драма в одній дії.

(Докінченне).

ЧЕТВЕРТА ЯВА.

(Попередні. Входять: **Тетера, Ничай, Кривоніс, Жолуб, Хамера і Кіс**).

Богдан:

О, слава Богу!

Ничай:

Га! Слава Богу!

Холуб (до Хмельницького):

Ти живеш, брате?! Гомін лунав,
Що тебе вбили...

Богдан:

Лиш сина мого!
Вчера в могилу його поклав!

Кіс:

Чапліньский, брате?!

Богдан:

Він моїм катом!
Взяв мою жінку, дитину вбив,
Забрав майно все, підпалив хату
І синів тільки двох полишив!

Тиміш:

Ні! не лишив нас! Ми, слава Богу,
Самі добулись з посеред них,
Сіли на коний і нуж в дорогу
Що й слух по нас вже зовсім затих!

Тетера (до Богдана):

І годі було наїзд прогнати?

Богдан:

Мене не було дома тоді!

Жолуб:

Вибрав час добрий ворог проклятий!

Кіс:

Щастя, що втікли сини твої!...

о. Прокіп:

Так, милі браття, це щастя наше,
Що брат Богдан наш іще живе,
Що ворог лютий, то племя ляше,
На Україні огонь кладе —
З огню-пожежі й луна повстане,
Довкруги блеском засяє тут,
Розбудить край наш, у Січ загляне,
В гору прапор наш там піднесуть!
О! піднесуть там в гору високо,
Щоб світ побачив красу його,
Щоби не мовив, що всі глибоким
Сини Вкраїни заснули сном!

(Чути звук дзвона. Всі клякають і моляться тихо).

Боже! О, Боже! Почуй благання
Бездомних, бідних твоїх дітей,
Вкороти тії страшні страждання,
Що творить лютий цей фарисей!
На нас ізглянься, — на Україну,
В її святинях огонь погас,
Що грів нас доси й взивав до чину,
Настав вже крайний, ох крайний час!

(Встають).

Богдан:

Ах, слава Богу, що так склалось,
Що я ще дома тоді не став...
Їх було досить, на було мало,
Чапліньский був би всіх порубав.
Я його знаю — це пес скажений,
Він проти мене все повставав,
Кричав, що з хати мене прожене,
З землі, котру я в дарі дістав
Від Конець польских...

Тетера:

Хай пропадає!
Дарунки ляцькі — цур їм уже!
До часу тільки Лях тут брикає,
Инша пора вже для нас іде —
Пора пролому, вона ще вкаже
Хто тут господар і ґазда є
Чи Українці, чи племя враже,
Що кров з нас люто ще досі пє!

Жолуб:

Цить! Цить лиш, брате! Не в пустих словах
Спасення наше, нам треба діл!
Розбурхать треба нарід в оковах,
Щоби мчав в поле, немов рій бжіл,
Котрим вже время гарне наспіло,
Время по довгій, довгій слоті.
Лишень тоді нам ударить сміло
Коли підемо разом усі!

Хамера:

Так, так! Розбурхать народ нам треба!
Він наче мертвий ще досі спить,
Печений голуб не впаде з неба,
Вода варить лиш як закипить!

Ничай:

Брате, Богдане — зачувши вістку
Про наїзд вражий на хутір твій,
Ми це узяли за тую кістку,
Що раз упавши, ворожить бій
І тут прибігли. Тож скажи, брате,
Чи ще пригожий не наспів час,
Щоби за волю бій розпочати
Ти досвідчений, поучи нас.

Богдан:

Я досвідчений! Так бував всюди,
І придивився краям усім,
Але не бачив, щоби так люди
Ішли зігнені в ярмі тяжкім!
Наш нарід, брате, рабом оставши,
Про волю майже вже позабув
І в ярмо шию тяжке поклавши,
На дно неволі уже пірнув!
Це вже не легка, а тяжка річ
Цього тут вдіять мабуть не зможе
І згадка гарна на нашу Січ
Цьому нічо вже більш не поможе...

Кривоніс:

А степ? А з степу не взять нам птахів?
Наших молодців — вони ще є!
Лиш кликнеш: Пугу! Гура на Ляхів!
Мов хмара вірлів їх наджене!
Що там! Їй Богу! Биться — то биться!
Я почекайлом себе не зву,
Рвуся до бою, він мені сниться,
А нема його — спати іду!
Богдане, брате, ти охляв дуже,
Мабуть цей наїзд тебе зломив —
А може, може, коханий друже,
Ти медів ляцьких в себе налив
І няний пнешся у їх палати,
На бенкет вражий тягне тебе?

Богдан:

Га! що посмів ти мені сказати?
Ганьбити взявся ти тут мене?!

Тиміш:

Ти батька мого обидив, враже!
Зі мною мусиш до бою йти...

Богдан:

Ні, він з моеї руки поляже,
На бік вступіться, мої сини!

Кривоніс:

Биться, то биться — я не від цього,
У мене збруя також ще е —
Іде аж двох вас тут на одного,
Та Кривоніс вам не утече.

(Починають битися).

Олеся (вбігає і кидається між суперників майже непритомна).

Стійте! Ах стійте; Ох, схаменіться!
Вітчина наша стогне в ярмі!
Настає день вже... Сонце — дивіться,
А України діти усі
Його не бачать — бо у неволі
Поклали шию в тверде ярмо,
Сонце лиш світить цим, що на волі
А для нас тільки щойно зійшло,
Тож в згоді, згоді ходімо сміло
В бій за Вкраїну нашу святу
Їй пожертвуймо душу і тіло
І я теж з вами у бій піду!

(Хмельницький і Кривоніс обіймаються і цілуються. Всі тихо між собою говорять, подивляючи вроду Олесі).

Олеся (кидається на грудь батька):

Батечку любий, я знов при тобі,
Я знова бачу, тату, тебе!
Я жию, батьку, я ще не в гробі,
Ворог ще лютий не вбив мене!

о. Прокіп:

Донечко мила, ти повернула?
Чи не зманчива зводить мара?
Ні, ні, не сплю я...

Олеся:

Я в тюрмі була,
Батечку любий, сама одна!
Ах лячно, лячно мені там було,
Ворог там тяжко мучив мене,
Та рідні серце не позабуло,
В думці я жила з тобою все...
Один найшовся між сторожами,
Що мене в замку там стерегли,
Змилосердився він над сльозами
І нічю вивів мене з тюрми.
Вийшла з тюрми я, на волі стала,
Хоч темна нічка була тоді —
Я бігла скоро, ніраз не впала
Вкраїнська зірка сяла мені.
І ось я тут вже, тату мій, тату!
Я знов з тобою! Га!? А щож ці?
Чи знов напали на нашу хату,
Чи знову руки звяжуть мені?
Ох, я боюся!

Тиміш (дивиться на неї):

Цить, цить, дитино!
В ясир не вхопить ворог тебе!
Ось глянь! Свитає вже ясна днина
Й небавом сонце ясне зійде
І поведе нас у бій завзятий...
Вернемо волю Лесю тобі,
Ворог уступить з нашої хати,
Проженуть його наші мечі!

(Сонце сходить і освічує всіх. о. Прокіп пригорнувши одною рукою дочку, другою благословить козаків. Входить нарід обойого пола, весь святочно одітий).

Один з народу:

Отче Прокопе! батьку наш милий,
Що ми прийшли тут, ти не свари,
Ми чули: Лесю в полон вхопили
Й тебе потішить сюди прийшли.
Та ось застали її на волі,
Вона вже вільна, живе вона!
Ми позбирали цвітків на полі
Тож й заквітчати її пора.

Богдан:

Гей! іще воля нам засіяє,
Коли у згоді уся семя,
Як одна ціль илш усі збирає —
Тож йдім у бій! у бій пора!

(Дівчата квітчають Олесю цвітами. Рожеве світло сонця освічує всю групу. Всі співають):

До бою, до бою!
Вже сонце встає,
А ворог Вкраїну
І досі ще бє,
Крівавить, катує,
В оковах вона...
Нуж разом до бою,
Наспіла пора!
Наспіла пора вже,
І крайний вже час
Почати нам треба,
Вкраїна зве нас!

(Завіса).

ДОПИСІ

НЮ БРІТЕН, КОНН.

„Не дай, Боже, з хлопа попа, а з Івана пана"!

Щасливі ті, котрі в своїх громадах зібрали на позичку національної оборони для здобуття і закріплення незалежности галицької держави більші суми.

Не судилось однак нам, низше підписаним, належати до числа тих щасливих, бо по усильних наших трудах, по усильних мольбах і просьбах удалось нам на таку взнеслу справу зібрати заледви $80. І хоть з одної сторони мусимо признати, що є ще в нас Українці, котрі обіцяли, що на так важну справу, як справа бондів, не відкажуться дати відповідну квоту, бо лиш тимчасово, при теперішнім безробіттю, не мають самі і діточкам своїм кусника хліба до уст вложити, — то з другої сторони мусимо напятнувати: **1) тих, що хоть „не мають що їсти", а цілими ночами сидять при машині, продукуючи самогонку; 2) всіх темнягів, що даються одурювати всяким Лейбовим і ляцьким агентам та їх органам: „Жидівській Щоденній Шматі" і „Нерідній Волі"; 3) всіх скупарів, котрі, хоть розуміють важність свого народного обовязку і хоть в душі не вірять в брехні ляцьких агентів, — раді, що можуть їх брехнями закрити своє скупство; а наконець 4) всіх платних ляцьких і московських агентів,** що вештаються між нашим народом і говорять: „Чиж не вірите нам, що „Щоденна Шмата" і „Нерідна Воля" то наші спасительки, бо одиноке спасенне для нашого народу в старім краю се: не дати нічого ані для нашого правительства, ані для сиріт і вдів по поляглих наших героях, ані для вояків, що є на вигнанню, бо не вони, але пейсаті Лейби спасуть Галицьку Україну, ані вкінци на наших студентів, що о голоді і холоді кінчать свої студії, бо нам не треба наших учених. Їм не учитись, але так, як нам, іти до роботи. Їм до плуга, до рала і до лопати, а не до книжки, так як і всім нам, темнягам, тут в Америці. Нам не треба наших учених, бо кождий учений з нашого хлопського роду то буржуй. Чи ви, товариші, сліпі? Чи не видите, що так „Щоденна Шмата" і „Нерідна Воля" нас научають? Чи вже не час тою високою ідеєю всім темнягам перенятись? Ученими нехай будуть панове Войцехи, Мацеє й Ігнаци та Лейби, Мошки і Срулі, а не наші Юрки, Грицьки й Івани. Гей, товариші! Чи ви забули на ту нашу прекрасну народну пословицю, котру так часто пригадують нам наші спасительки „Щоденна Шмата" і „Нерідна Воля", що „не дай то, Боже, з хлопа попа, а з Івана пана"? Гей, товариші! Як не вірите в правдивість тої великої большевицької доктрини, то подивіться лиш на нас, які ми свині, які ми хруні, хоть ми лиш трохи мудрощів з „Щоденної Шмати" і з „Нерідної Волі" лизнули; але як би ми були ходили до школи і набрали мудростий з фузики і галганометрії — о! то, вірте нам, — того і сам Лейба Троцький не заперечить — ми не булиб тогди звичайними собі хрунями, але певно що архихрунями і дісталиб добрий джаб в хрунівськім „Рідним Краю" та не мусілиб робити тяжко в шапі, а сиділиб в теплім румі побіч славних архихрунів Демянчука і Твердохліба. Гей, товариші! Памятайте, що ми, Українці з роду, хами, а лиш Войцехи і Мацеє та Лейби і Срулі є з роду панове і такими остати мусять, поки світ стояти буде. Гей, товариші! На милість Бога, не дайте ані цента на Петрущевича, бо і я сам нічого не дам, бо скорше бим сам взяв, ніж як бим дещо дав. І так певно і з вашими грішми станеться, що заки вони дійдуть до Петрушевича, то вже розберуть їх всякі Підгорецькі, Понятишини, Шептицькі і всякі Українські Ліги. А хотьби і дісталися ваші тяжко запрацьовані доляри до рук Петрушевича, то чи то добре буде, як він в галицькій державі зорганізує українські школи, з котрих будуть виходити учені Юрки, Грицьки й Івани і будуть говорити хлопською мовою, а ми всі забудемо за панську мову? **Ой пропала тогди падія на джаб в „Рідним Краю" і на запах із ковбаси, яку так щедро роздавала милостива панська рука нашим хрунівським татунцям при всяких виборах до всяких рад і до сойму і до парляменту. Гей, товариші! До смерти не забуду того милого запаху із ковбаси, коли мої небіщик татуньо вернули з виборів і цілий тиждень ковбасою блювали. А розважте, товариші! Чи то добре буде, як всі ті прегарні традиції в Петрушевичевій Україні на віки пропадуть?**

Але вернім до річи. Ми напятнували тут чотири категорії людців. Але котрі з них найгірші, найстрашнійші і найнебезпечнійші? Певно кождий відповість, що таки ті послідні, бож преціньь учені Мацеє й Ігнаци та Лейби і Мошки не вибирали за своїх платних агентів людий, котрі не знають зробити з білого чорне, а з чорного біле, себто людий, котрі гнучким язиком, підлесними словами і брехливими викрутами потрафлять зломити і найтверджшу правду та переконати людий про найпідлійшого сорта свою брехню. А, на жаль, де як де, а таки тут в Ню Брітен кількох таких нечесників таки є! Та який успіх їх брудної роботи, нехай послужить ось хоть би такий примір: Минувшого літа робили Українці в Голйок, Масс., віче. На се віче запросили вони нашого бувшого пароха, о. Йосифа Пелеховича, яко бесідника. І що? Ото на поклик сего священика зложили тамошні свідомі Українці (яких там є не більше як 20 родин) таки сейчас $190; а що до тижня доніс хтось іще $10, то значить: зложено разом $200. Чи думаєш, шановний читачу, що там нема безробіття, що і там нема большевицьких агентів? Ні! Та язва є і там, а лиш сеся ріжниця, що Лейбам і Мацеям у більших громадах українських лекше найти гієн і шакалів, бо мають в чім вибирати. Тому то у нас в Ню Брітен, хоть тойсамий священик накликував не лиш на однім вічу, але много разів промовляв до людських серць і публично і приватно, то успіх був такий, що ми по трох місяцях тяжкого труду зібрали заледви $80, хоть, числячи після проценту українського населення там а тут, **ми повинні були зібрати не $200, а ще тим меньше $80, але таки около $2.000!**

І мудрі ті Владислави, Мацеє, Лейби та Мошки... Колись у старім краю уживали вони до всяких своїх нечесних цілий, особливож при всяких виборах, яко орудія Жидів. Там ті Жиди при своїм дійствованню були під охороною жандармських багнетів, але тут Америка — поліцменів не дістануть, а тут і Жид не злакомиться на непевний бізнес, бо може і по носі пізналиб і не повірилиб так, як свому драбузі, котрий за кождим словом заклинається, що він Українець і хоче большевизмом спасти — даруйте за вираз — темнягу (бо кождий, хто вірить, що весь заробок, який хтось заощадив своєю працею, буде розданий таким, котрі не промишляють, або і неробам — се дійсно темняга). Отже тут в Америці ніхто не повірив би Жидови, а ще і добре потурбував би.

Таке сталося раз одному Жидови в селі Жужеля, в сокальськім повіті, перед 25 роками. Ото в сам празник (другий день Великодних свят там храмове свято) прийшов був до жужельської церкви один старенький богомолець, уклякнув собі смиренно, як той евангельський митар, при самих дверях і коли по величавім богослуженню люди виходили з церкви, сей богомолець півголосом шептав побожно „Отче наш" і „Богородице Діво", а навіть і „Помилуй мя Боже", а що наставляв до людий свою шапку, то побожний нарід радо метав до неї милостиню то по 10, то по 20 сотиків. Не минула однак одна година, як до мешкання старенького священика (основателя товариства українських служебниць), о. Кирила Сілецького, увійшов поважний селянин, війт сего села, і каже: „Отче канонік! Я заарештував сего жебрака, бо він Жид". — „Та дежби Жид знав і „Отче наш" і „Богородице", та ще й „Помилуй мя Боже?" — дивується священик. — „Я пізнав його по його носі" — відповідає війт. — „Ви може милитесь — каже священик — бо часом і таке може бути, що він копилик (неправого ложа) з батька Жида. Не робіть самі жадної справи, бо се належить до суду, але спитайтесь його, де він родився, зажадайте відтам урядової метрики, а його затримайте в громадськім арешті до того часу, доки метрика не прийде і тогди віддайте його судови, а самі не судіть". Але наш проворний війтуньо як не плесне в долоні з радости і як не викрикне: „Добре, добре, отче кононік! Як метрика то метрика! Але не на папери, а на тілі, бо пощо мені притримувати Жида і давати йому їсти, коли я його метрику таки на нім найду".

Не помогли перестороги старенького каноніка, що війт може бути тяжко покараний, як не найде на тілі жебрака метрики; війт, судячи по жидівськім носі, так був себе певний, що попровадив „побожного" до громадської канцелярії, а найшовши там докази, що він не богомолець, а таки звичайний собі ошуст та Жид-обрізанець, відобрав від него около 400 корон і віддав їх о. канонікови Сілецькому на українські служебниці, а Жида-обрізанця відослав до суду, де його запаковано за фальшоване своєї метрики і за ошуство на півтора року до криміналу.

Так поступив війт з Жидом у старім краю; але що нам робити з нашими необрізаними жидками? Вправді один з поважнійших тутешних громадян назвав був на однім мітінгу одного з тих необрізаних жидків копиликом, так що-ж, коли се тяжко доказати, що його татуньо є Жидом, бо звісна річ, що батьків копиликів до метрик не записують. А може й справді він з матке Українець, а з татке Жид, бо таки натура жидівська одідичена по батькови, бо до всякого зла способна, до всякої брехні нахильна, до всякої підлоти склонна та на підкупство лакома.

Тому то з тих чотирох категорій людців, яких ми тут вичислили, — ще раз повторяємо — тая **четверта категорія найогиднійша,** бо як би не ті людці, ті необрізані жидки, яких тут в Ню Брітен є пару, то і першої і другої і третої категорії не було би, бо:

1) Щодо категорії самогонників (яких тут впрочім не так много), котрі з причини безнастанного уживання алькоголю мають слабий ум до думання і розсуджування, то вони легко повірять таким брехням, що, мовляв, Підгорецький, Понятишин, Шептицький і Українська Ліга заберуть гроші, а Петрушевич не дістане нічого. Значить, що як би не агітація тих необрізаних жидків, а платних ляцьких агентів, то і тих кількох самогонників зредукувалиб продукцію самогонки навіть до такої скількости, щоби бодай по пять долярів на місяць відкладати на справи нещасної братії в старім краю.

2) Щодо темнягів то як би не необрізані жидки, котрі голосять, що чоловік не з роду людського, але малпячого, то і тих кільканайцять малпюків подумалиб, що малпа преціньь звірина, яку без найменьшого неспокою совісти можна застріляти, та згадалиб на тих всіх невинно помучених і постріляних і прийшлиб також з своєю матеріяльною помочию, щоби лихови зарадити.

3) А наконець щодо кількох тутешних скупарів, котрі можуть дати, а не хочуть, бо щасливі, що можуть оправдати і закрити своє скупство ложжю польських агентів, то і вони, як би не мали жидівського викруту, може хоть не з любови, то бодай лиш для ока людського кинулиб яку-таку лепту. А хоть потім скупарська душа і місяць з жалю за десятчиною ночами не спалаб, то і так булаб і з них корнеть для народного діла.

А тепер посредством наших українських часописий кличемо до всіх плюгавих запроданців:

Негідники! Безвстидники! Ви всі необрізані жидки, не лише в Ню Брітен, але і в цілій Америці, бо всюди вас насіяла ляцька гієна! Ви всі агенти ляцькі, а виродні сини Неньки України! Ви всі, зрадники, не називайте більше порядних і щирих українських патріотів товаришами, бо **почути від запроданця слово „товариш" — се для чесної людини найбільша обида, за яку хиба плюнутиб йому в очи!** А щодо вас, запроданців у нашій громаді, то лиш тілько можемо вам сказати, що як не опамятаєтесь, то **всі ваші імена і назвиска напятнуємо в найблизшій будучности в наших щирих патріотичних часописях як зрадників. Нехай світ знає, хто тут в Америці був катом Неньки України! Нехай і там, в рідним краю, як колись до него повернете, не устиснуть вам руки, забабраної кровю мученої, але не убитої Неньки України!**

Так отже, хоть ми згадали і за самогонників і за темнягів і за скупарів, то таки кождий, хто прочитає тую нашу дописи, мусить з як найбільшою відразою споглядати своїми душевними очима на постать плюгавого та мерзеного ляцького наймита; а подумавши трохи і засумувавши над нещасною долею Неньки України, спитаєтся: „А деж там в Ню Брітен борці за правду і волю? Чи є вони там також? На сей запит відповідаємо: Є, є вони тут також! Є і тут не збаламучені ще несовісними ляцькими агентами люди, котрі, хоть з причини безробіття не положили ще нічого на святий народний жертвенник, але вони від уст своїх відіймуть, а дадуть, бо вони свідомі сего, що **коли наші браття будуть мати своє власне, народне, селянське правительство, то воно заопікується і тими нещасними сиротами та вдовами, котрі безупинно кличуть до нас голосом розпуки о поміч. Імена тих щирих наших тутешних українських патріотів будуть також оголошені в наших часописях, яко жертводавців.**

Тому, Браття любі, Українці! Не даймо завстидатися перед цілим світом, аби колись не впала на нас неслава, що які ми діти спільної нам Матери і щоб не показували на нас пальцями, що „ось то і сей з Ню Брітен", бо і се вже буде колись для нас великою ганьбою, бо тогди слова: „Українець з Ню Брітен" будуть за пару років означати ніщо иншого, як лиш: **„чоловік без серця, без любови до своєї вітчини, послушник ляцьких агентів".**

Але ми певні сего, що до того не прийде і що в короткім часі як не $2.000, як се висше згадуємо, то хоть $1.000 положимо на народний жертвенник. А ми, низше підписані, оголосимо імена всіх наших чесних тутешних Українців, як ось і тепер оголошуємо.

Зложили на бонди: Братство „Провидіння" (від. 9) і Володимир Гонтарський по $10; Михайло Улян, Яким Богатчук, Теодор Шпунт, Петро Присташ, Йосиф Керелейза, Іван Сенцьо, Петро Дубик, Павло Марканич, Ів. Маслюх, Йосиф Гибай, Михайло Козій і Стефан Прочко по $5.

КОМІТЕТ, ВИБРАНИЙ ДО ЗБИРАННЯ ГРОШИЙ НА БОНДИ:

В. Гонтарський,
М. Улян,
А. Устиянівський.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Покляк до всіх Ліг Ветеранів Американсько-Українських в Америці.

Товариші Екс-жовніри:—

Прийшла нам черга тепер дати позив до Вас сповнити свою задачу. Та задача, що ми мусимо зробити себе поважнійшим органом. Мусимо мати Головну Кватиру Уряду загалу Ветеранів по цілих Злучених Державах. Маємо тепер крихітку часу, щоби порозумітись про важну справу, якою тепер справа Східної Галичини, а котра не посуваєсь так скоро як кождий з нас сподівався до сього часу.

Тепер мусимо зробити тимчасову Головну Кватиру чи то Уряд Ветеранів в Филаделфії, де буде справи організації пильнувати наш капітан Михайло Дармограй, котрий був при регулярній армії лейтнантом при кавалерії. Він яко щирий Українець буде радо займатися сею роботою, по цілих Злучених Державах.

Ми Ветерани повинні гордитись, що маємо таких людий, котрі радо віддають свою працю для такої цілі.

Отже прошу всі **Товариства Ветеранів з кождої місцевости** подати свої адреси до нашого Уряду. Якраз треба Вас поінформувати, як дістанете свій „чартер" щодо Ліги Ветеранів. Ми будемо працювати, щоби ся організація принесла поміч для нашого поневоленого **народа в Східній Галичині,** а також для нас всіх тут в Америці. Не сумнівайтесь нічого. Як у нас є єдність, то і має бути сила, як була в армії Вуйка Сема.

У нас є хлопці образовані і то більше як ми собі предтавляємо. Нам не треба жадних лоерів впливових за гроші. Ми хлопці впливові перед нацим Вуйком Семом, як за нами є слушна справа. Як декотрі з Українців думають? Що ми зробимо для наших братів в старім краю? Ми боролись тут й у Франції на окопах, але треба показати публично перед Вуйком Семом, що ми хочемо нагороди свободи для наших братів в старім краю, бо ми за неї боролись.

Прошу Вас всіх Ветеранів, не занедбайте сеї справи. А прийде час, що нас більше будуть поважати наші браття Українці як дотепер.

Берімся до діла і то скоренько, а діпнемо як вже інші діпняли своєї народньої мати.

Просимо Вас Браття, давайте про себе знати як найскорше.

Дорогі Товариші, горніться до праці як найскорше, щоб ми ще мали який час все як слід приготовити!

Так просимо Вас всіх Українців зі Східної Галичини, Лемківщини, Угорських Братів з Великої України. Ми свій народ і ми бажаєм, щоби всі сини України прилучились до нас. Ми не маємо ріжниці помежи собою ізза переконань, лише щоби був Українець.

Сі зголошення мають явитись як найскорше у нас, щоб ми могли братись до діла і розпорядимости, як наші Американці розпоряджують собою в кождій місцевости.

Кожда організація має мати найменьше 16 членів у своїй організації і тоді може мати чартер на се число членів.

Зголошення приймаємо на руки капітана і адютанта.

Адреси:

Михайло Дармограй, капітан;
717 Brown Street

Петро Совірка, адютант;
1623 Dounton Street

Іван Довман, фін. секретар,
832 N. Franklin Street.

ПОВОРОТ ІНФЛЮЕНЦИ

Інфлюенца не тільки що потягає за собою великі жертви, але хто її перебуде, звичайно на тому зіставляє знак як ослаблення жолудка, нирок, легких, серця або печінки.

СРЕДСТВА ОСТОРОЖНОСТИ.

Чистість, непереїдатися, щоби ноги не були мокрі, уста, ніс, горло полокати солоною водою, держати тепло зовнішне і внутрішне.

Для внутрішного тепла є найлучшим МІД. Знаним є що мід держить тепло, то є розгріває. Пару ложочок денно так для дітий як старших охоронить перед небезпекою.

За правдивим КУРАЦІЙНИМ МЕДОМ прошу писати на адресу:

DR. ANDREW BORAK,
335 East 18th Street, New York City.
1 слоїк $1.00, 6 слоїків $5.00.

НАСЛІДКИ НЕЗАЖИВНОСТИ.

Пан Іван Вічва, 57 Wallington Ave., Wallington, N. J., пише: „Від року 1919 терпів я на нестравність. Був я сей найбіднійший чоловік на світі, в губі чув я постоянно неприємний запах і долягали жолудкові корчі. Від коли однак почав я уживати Ваше Босакове Гірке Вино, в короткім часі я чувся як новий чоловік. Ваш лік справді заслугує на похвалу. Не тілько що принесе пільгу та усуне біль, але відсвіжить та зміцнить цілу систему воловіка". Є се приклад яким цінним ліком є Босакове Гірке Вино і як воно помагає чоловікови який терпить на незаживність. Для тих, котрі терплять на жолудкові хороби та є нервові, воно не тілько що поможе але і відбудує цілу систему тіла а витворюванием богатої червоної крови зробить чоловіка сильним і чуттливим. Замовіть собі фляшку від свого шторника ще днесь або напишіть собі по „Вказівника до будучности" до: **Bosak Manufacturing Co., Scranton, Pa.** 29|33

„Юнайтед Стейтс Корабельні Лінії" повідомляють свої агенції і приятелів, що п. Frank J. Skala настановлений західним Ґенеральним Пасажирським Агентом в офісами під ч. 110 So. Dearborn St., Chicago, Ill., на місце пп. H. Claussenius & Co., 100 N. La Salle St. в сім місті. На будуче проситься всіх агентів які висилали свої рапорти до пп. H. Claussenius & Co., від тепер висилати їх до п. Скала. П. Френк Дж. Скала є вельми знана особа в Шікаго. Він є стисло злучений з корабельним інтересом і знає його від початку до кінця. Здесь жадна особа не має такої популярности як він в сім інтересі і Юнайтед Стейтс Лінії заслугують на похвалу наслідком його вибору. Світла будучність предсказуєся сій агенції так добре знаной в цілій Західній території.